

ΓΡΑΠΤΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ
ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Γ. Αδίδακτο Κείμενο

Θουκυδίδης, Ιστορίαι, Βιβλίο Β, 54, 1 – 5

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Θουκυδίδης ολοκληρώνει την αφήγησή του για τον λοιμό που έπληξε την Αθήνα κατά το δεύτερο έτος του Πελοποννησιακού πολέμου (430 π.Χ.), εστιάζοντας έμμεσα στην άσχημη ψυχολογική κατάσταση των Αθηναίων και στον τρόπο με τον οποίο αυτοί ερμήνευσαν την τρομερή συμφορά που αντιμετώπιζαν.

Τοιούτῳ μὲν πάθει οἱ Ἀθηναῖοι περιπεσόντες ἐπιέζοντο, ἀνθρώπων τ' ἔνδον θνησκόντων καὶ γῆς ἔξω δηουμένης. Ἐν δὲ τῷ κακῷ οἷα εἰκὸς ἀνεμνήσθησαν καὶ τοῦδε τοῦ ἔπους, φάσκοντες οἱ πρεσβύτεροι πάλαι ἄδεσθαι¹ «ἤξει Δωρικὸς πόλεμος καὶ λοιμὸς ἅμ' αὐτῷ». Ἐγένετο μὲν οὖν ἕρις τοῖς ἀνθρώποις μὴ λοιμὸν ὀνομάσθαι ἐν τῷ ἔπει ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ἀλλὰ λιμόν, ἐνίκησε δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰκότως λιμόν εἰρησθαι· οἱ γὰρ ἀνθρώποι πρὸς ἅ ἔπασχον τὴν μνήμην ἐποιοῦντο. Ἦν δέ γε οἷμαί ποτε ἄλλος πόλεμος καταλάβῃ Δωρικὸς τοῦδε ὕστερος καὶ ξυμβῆ γενέσθαι λιμόν, κατὰ τὸ εἰκὸς οὕτως ἄσσονται. Μνήμη δὲ ἐγένετο καὶ τοῦ Λακεδαιμονίων χρηστηρίου² τοῖς εἰδόσιν, ὅτε ἐπερωτῶσιν αὐτοῖς τὸν θεὸν εἰ χρηὴ πολεμεῖν ἀνεῖλε³ κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι⁴. Περὶ μὲν οὖν τοῦ χρηστηρίου τὰ γιγνόμενα ἤκαζον⁵ ὁμοῖα εἶναι· ἐσβεβληκότων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἡ νόσος ἤρξατο εὐθύς, καὶ ἐς μὲν Πελοπόννησον οὐκ ἐσῆλθεν, ὅτι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, ἐπενείματο⁶ δὲ Ἀθήνας μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων χωρίων τὰ πολυανθρωπότατα. Ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν νόσον γενόμενα.

¹ ἄδω = τραγουδῶ / ψάλλω

² χρηστήριον = χρησμός

³ ἀναιρῶ = προφητεύω

⁴ ξυλλαμβάνω = συμπαραστέκομαι

⁵ εἰκάζω = συμπεραίνω

⁶ ἐπινέμομαι = επεκτείνομαι

Γ1. Να μεταφράσετε το τμήμα «Τοιούτω μὲν πάθει οἱ Ἀθηναῖοι ... κατὰ τὸ εἰκὸς οὕτως ἄσσονται».

Μονάδες 20

Γ2. Ποια είναι τα δύο στοιχεία που ανακαλούν στη μνήμη τους οι Αθηναίοι, σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, καθώς βασανίζονται από τον λοιμό και την πολιορκία των Λακεδαιμονίων; Με ποια παρατήρηση σχετικά με τον λοιμό κλείνει την ενότητα ο Θουκυδίδης;

Μονάδες 10

Γ3. α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για κάθε λέξη (μονάδες 5).

τουῦδε τοῦ ἔπους: τη δοτική πληθυντικού.

ἔρις: την αιτιατική ενικού.

τῶν παλαιῶν: τον ίδιο τύπο στο συγκριτικό βαθμό.

πολεμουῖσι: την ονομαστική του ίδιου αριθμού.

Γ3. β. Στο τμήμα «ἐσβεβληκότων δὲ τῶν Πελοποννησίων ... κατὰ τὴν νόσον γενόμενα» να βρείτε τους ρηματικούς τύπους αορίστου και να γράψετε το β' ενικό της προστακτικής στο χρόνο και στη φωνή που βρίσκεται καθένας (μονάδες 5).

Μονάδες 10

Γ4. α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους: τοῦ ἔπους, ἄδεσθαι, ὑπό τῶν παλαιῶν, λιμόν, ὁμοῖα (μονάδες 5).

Γ4. β. «...εἰ χρηὴ πολεμεῖν». Να χαρακτηρίσετε συντακτικά (εἶδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτική θέση) της δευτερεύουσας πρότασης (μονάδες 2).

Γ4. γ. «...ἀνθρώπων τ' ἔνδον θησκόντων...». Να προσδιορίσετε το εἶδος της μετοχής και να την αναλύσετε στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση (μονάδες 3).

Μονάδες 10

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο και να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση. Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.00 π.μ.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ